

Ірина Паталаха

(Суми, Україна)

ПЕДАГОГІКА

(Проблеми підготовки фахівців)

ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВІ СТУДЕНТІВ АГРАРНОГО ВУЗУ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Стратегічні цілі і завдання підготовки компетентних фахівців, здатних вирішувати складні професійні завдання і ефективно здійснювати професійну діяльність в іншомовному середовищі, сформульовані у концепції модернізації української освіти, дозволяють говорити про потребу у підготовці студентів з практико-орієнтованим знанням іноземної мови при професійному навчанні у немовних ВНЗ.

У статті висвітлено сутність і зміст поняття «професійно орієнтоване навчання іноземній мові студентів аграрного вузу», визначено завдання, які необхідно вирішувати при організації професійно орієнтованого навчання, виявлено, що навчання іноземній мові студентів немовного вузу є психолого-педагогічною проблемою.

Ключові слова: студент-аграрій, професійно орієнтоване навчання, професійна освіта, психолого-педагогічна проблема, мовна компетенція, психологічні чинники та особистісні характеристики.

ПРОФЕССИОНАЛЬНО ОРИЕНТИРОВАННОЕ ОБУЧЕНИЕ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ СТУДЕНТОВ АГРАРНОГО ВУЗА КАК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА

Стратегические цели и задачи подготовки компетентных специалистов, способных решать сложные профессиональные задачи и эффективно осуществлять профессиональную деятельность в иноязычной среде, сформулированы в концепции модернизации украинского образования, позволяют говорить о необходимости в подготовке студентов с практико-

ориентированным знанием иностранного языка при профессиональном обучении в неязыковых вузах.

В статье раскрыты сущность и содержание понятия «профессионально ориентированное обучение иностранному языку студентов аграрного вуза», определены задачи, которые необходимо решать при организации профессионально ориентированного обучения, выявлено, что обучение иностранному языку студентов неязыкового вуза является психолого-педагогической проблемой.

Ключевые слова: студент-аграрий, профессионально ориентированное обучение, профессиональное образование, психолого-педагогическая проблема, языковая компетенция, психологические факторы и личностные характеристики.

PROFESSIONALLY ORIENTED FOREIGN LANGUAGE TRAINING FOR AGRARIAN UNIVERSITY STUDENTS AS PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PROBLEM

Strategic objectives and tasks of competent specialists training who are capable to solve complex professional challenges and effectively perform professional activity in the foreign-language environment are formulated in the concept of Ukrainian education modernization, allow to speak about the necessity of students training with practice-oriented knowledge of a foreign language with professional training at non-linguistic university

The essence and content of the concept "professionally oriented training for a foreign language of agrarian university students" are disclosed, tasks which need to be solved during the organization of professionally oriented training are determined, it is revealed that training for a foreign language of non-linguistic university students is a psychological and pedagogical problem.

Key words: student agrarian, professionally oriented education, professional education, psycho-pedagogical problem, language competence, psychological factors and personality characteristics.

Стан дослідження проблеми. Темі професійно орієнтованого навчання іноземній мові студентів у немовному вузі присвячені дослідження багатьох авторів, таких як І.Бім, М.Л.Вайсбурд, Н.Д.Гальскова, Т.П.Оглуздіна, М.К.Кабарда, Н.В.Фролова.

Однак, незважаючи на досить велику кількість досліджень, необхідно відзначити, що сучасне навчання іноземній мові у ВНЗ, і зокрема в аграрному вузі, потребує комплексного вдосконалення способів і засобів професійно орієнтованого навчання, спрямованого на організацію практико-орієнтованої навчальної діяльності з урахуванням досягнень педагогічних і психологічних наук.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні організаційно педагогічних умов, що забезпечують результативність реалізації процесу формування професійно орієнтованої мовної компетенції студентів аграрного вузу.

Виклад основного матеріалу. Теоретичний аналіз наукової літератури, робіт, присвячених цій проблемі, послідовно проаналізовані категорії (поняття), що відносяться до професійно орієнтованого навчання іноземній мові, дозволяють з'ясувати та уточнити суть і зміст даного поняття.

Закон України «Про освіту» від 23.05.1991 № 1060-ХІІ трактує поняття «освіта» як основу інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави [9].

У контексті нашого дослідження слід також розкрити поняття "професійна освіта". Існують різні точки зору авторів, які розглядали ці поняття С.Я.Батишев А.М. Новиков відзначають, що вища професійна освіта є однією зі складових в системі освіти і при її динамічному розвитку необхідно враховувати: національний досвід, світові тенденції; інтеграцію освіти, науки і виробництва; розвиток креативного характеру професійної освіти; взаємодію ринку освітніх послуг з ринком праці [1, с. 312]. Як зазначає О.М. Лейбович, однією з основних цілей професійної освіти є створення умов для оволодіння професійною діяльністю, отримання кваліфікації відповідно до інтересів та

здібностей людини, оволодіння встановленими компетенціями по конкретних спеціальностях [5].

На відміну від професійної освіти, термін «професійне навчання» трактується як керований педагогічний процес придбання знань, умінь, навичок у певній професійно-трудовій області.

Розглядаючи психологічні характеристики професійного навчання, А.К.Маркова відзначає, що на кожному етапі професійного навчання важливо не тільки передбачити формування певних знань і умінь, а й послідовно розвивати особистісні якості та здібності студента, його потреби в самореалізації. Автор вказує, що, формуючи і розвиваючи психологічні якості майбутнього фахівця, важливо стимулювати перш всього мотиваційну сферу, а потім на її основі – професійні знання, професійні здібності, професійні дії, професійне мислення, професійні технології [6, с.277].

Ряд авторів, досліджуючи процес професійного навчання, виділяють і таке поняття, як «професійно орієнтоване навчання», в більшості випадків відноситься до навчання іноземній мові. Так, П.І.Образцов розуміє під «професійно орієнтованим навчанням, таке навчання, яке ґрунтується на врахуванні потреб студентів у вивченні іноземних мов, диктуються особливостями майбутньої професії, які, в свою чергу, вимагають його вивчення » [7, с.14].

Нам близька точка зору Т.А. Дмитрієнко про те, що необхідно змінити мету викладання і перетворити іноземну мову зі спеціальності в мову для спеціальності з урахуванням специфіки обраної професії [2, с.342].

Огляд психолого-педагогічної літератури показує, що при організації професійно орієнтованого навчання іноземній мові необхідно вирішити цілий ряд психолого-педагогічних завдань: визначити мету, забезпечити мотивацію студентів, провести відбір і структурування навчального матеріалу на основі міждисциплінарної інтеграції, враховувати психологічні характеристики особистості, виділити і застосувати результативні підходи до навчання.

Основним завданням професійно орієнтованого навчання іноземної мови стає наближення змісту і методів його викладання до практичних потреб студентів агарного вузу.

Так, В.В.Левченко, О.Г.Кашина відзначають, що відбір змісту навчання на основі міждисциплінарної інтеграції передбачає впорядкування, узгодження, взаємодоповнення і збагачення змісту науковими знаннями різних навчальних предметів, що виражається у вигляді інтегрованих предметів і програм і дозволяє включити студента в комунікацію, підвищити мотивацію вивчення іноземної мови [4, с.37].

В.Юхненко розглядає професійну спрямованість навчання іноземній мові як «спеціально організований процес орієнтації цілей, змісту, форм і методів навчання на майбутню спеціальність, на розвиток професійних умінь і особистісних якостей, необхідних для ефективного виконання різних професійних завдань » [8, с.75].

У сучасній дидактиці вищої школи виділяють наступні методологічні підходи до організації процесу професійного навчання у вузі: особистісно-діяльнісний, соціокультурний, діяльнісний, компетентнісний, контекстний підхід та ін. Визначаючи особистісний і діяльнісний компоненти в особистісно-діяльнісному підході до навчання, І.А. Зимова зазначає, що обидва вони нерозривно пов'язані один з одним в силу того, що особистість виступає суб'єктом організованої цілеспрямованої навчальної діяльності, яка, в свою чергу, визначає його особистісний розвиток [3, с.128].

В контексті зміни парадигми освіти виникає необхідність застосування компетентнісного підходу, результатом якого є оволодіння набором компетенцій, а також професійно орієнтованого навчання іноземній мові, яке передбачає його інтеграцію з профільюючими дисциплінами з метою отримання додаткових професійних знань і формування професійно значущих якостей особистості. У даному випадку іноземна мова виступає засобом підвищення професійної компетентності та особистісно-професійного розвитку студентів агарного вузу та є необхідною умовою успішної професійної діяльності

фахівця. Метою професійно орієнтованого навчання студентів аграрного вузу є формування «професійно орієнтованої мовної компетенції».

Таким чином, аналіз психолого-педагогічних досліджень проблеми професійно орієнтованого навчання іноземних мов в немовних вузах показав, що ця проблема є психолого-педагогічною, так як необхідно враховувати як психологічні чинники та особистісні характеристики (мотивацію, готовність до навчання іноземній мові, активність, самостійність, здатність до аналітико-синтетичної роботи), так і необхідність спеціально організованого цілеспрямованого педагогічного процесу, що включає підходи, принципи, організаційно-педагогічні умови, способи, методи, прийоми, а також засоби для реалізації цілей і завдань професійно орієнтованого навчання з урахуванням специфіки майбутньої професії.

Висновки. Отже, організація професійно орієнтованого навчання іноземних мов у немовних ВНЗ є психолого-педагогічним завданням, і при його вирішенні необхідно враховувати як психологічні чинники, що впливають на розвиток особистісних характеристик студента, так і необхідність організації цілеспрямованого процесу навчання, орієнтованого на професію, що включає особистісно-діяльнісний і компетентнісний підходи.

Поняття «професійно орієнтоване навчання» розглядається з різних позицій і взаємопов'язане з таким категоріально-понятійним рядом, як «професійна освіта», «професійне навчання», «професійна орієнтація», при цьому професійно орієнтоване навчання є складовим професійної освіти.

Виявлено сутність і конкретизовано зміст поняття «професійно орієнтоване навчання студентів аграрного вузу», яке розглядається нами як спеціально організований процес, при якому мета, зміст, завдання і методи навчання спрямовані на розвиток професійно - орієнтованих знань, практико-орієнтованих умінь та навичок при вирішенні професійно орієнтованих ситуаційних завдань.

Визначено завдання, які необхідно вирішувати при організації професійно орієнтованого навчання: постановка мети, мотивація і готовність

студентів до такого навчання, відбір змісту навчального матеріалу та його структурування на основі міждисциплінарної інтеграції, вибір результативних підходів для організації даного навчання.

Література:

1. Батышев, С.Я. Профессиональная педагогика: Учебник для студентов, обучающихся по педагогическим специальностям и направлениям. Под ред. С.Я. Батышева, А.М. Новикова. Издание 3-е, переработанное. - М.: Из-во ЭГВЕС, 2009.- 455с.
2. Дмитриенко, Т.А. Профессионально-ориентированные технологии обучения иностранным языкам. – М.: Прометей, 2009.-355 с.
3. Зимняя, И.А. "Психология обучения иностранным языкам в школе. - М.: Просвещение, 1991. - 222 с.
4. Левченко, В.В., Кашина Е.Г. Критерии отбора содержания обучения иностранным языкам студентов в вузе на основе интеграции 2012. - 50 с.
5. Лейбович, А.Н. Профессиональные стандарты: разработка и внедрение: доклад на заседании АСИ [Электронный ресурс] / А.Н. Лейбович. Режим доступа: <http://prof-standart.org>.
6. Маркова, А.К. Психология профессионализма. – М.: Международный гуманитарный фонд «Знание», 1996. -312 с.
7. Образцов, П.И., Иванова О.Ю. Профессионально-ориентированное обучение иностранному языку на неязыковых факультетах вузов. Орел: ОГУ, 2005.-114 с.
8. Юхненко, Л.В. Технология интенсивно-коммуникативного профориентированного обучения чтению и говорению на иностранном языке студентов неязыковых вузов : дис. ... канд. пед. наук / Юхненко Л.В. ; Тольят. политех. ин-т. - Тольятти, 2000. - 192 с.
9. Офіційний сайт Верховної Ради України – <http://zakon3.rada.gov.ua>

Науковий керівник: викладач, Паталаха Ірина Іванівна

Паталаха І.І. **ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ
МОВИ СТУДЕНТІВ АГРАРНОГО ВУЗУ ЯК ПСИХОЛОГО-**

ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА / І.І. Паталаха // Матеріали XXXV

**Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та
перспективи розвитку на початку третього тисячоліття у країнах Європи
та Азії». – Збірник наукових праць. – Переяслав-Хмельницький, 2017 р. –
С. 97–109**